

Νοέμβριος
2008

ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ

Ένθετο

ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ
ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ

5^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Αθηνών *της Ενώσεως των Γ. Βουλευτιών-Ευρωβουλευτιών των Κρατιών Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FP-AP)*

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

της 18ης Οκτωβρίου 2008

Ειδική έκδοση

της Ενώσεως τέως Βουλευτιών-Ευρωβουλευτιών

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ενώσεως των ι. Βουλευτιών-Ευρωβουλευτιών

των Κρατών Μελών του συμβουλίου της Ευρώπης
και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FP-AP)

DIMMER Camille Πρόεδρος
HUNAUULT Xavier Πρώτος Αντιπρόεδρος
HADJIROUSOS Ninos Δεύτερος Αντιπρόεδρος, Ταμίας
KOENIG Fritz Τρίτος Αντιπρόεδρος
SANZ ALONSO Fernando Τέταρτος Αντιπρόεδρος

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ενώσεως των Ελλήνων ι. Βουλευτιών-Ευρωβουλευτιών

ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ ΚΩΝ. Πρόεδρος
ΜΑΡΚΟΖΑΝΗΣ ΣΠ. Αντιπρόεδρος
ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ Π. Γεν. Γραμματεύς
ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ Β. Ταμίας
ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ ΛΥΚ. Μέλος
ΣΠΕΝΤΖΑΡΗ ΦΡ. Μέλος
ΤΣΙΠΛΑΚΟΣ ΑΡ. Μέλος

Στιγμιότυπα από το 5ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο των Αθηνών 17/18/19 Οκτωβρίου 2008

1

2

3

4

1. Μια άποψη της αιθούσας με την συμμετοχή των αντιπροσωπειών των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. Ο κ. Δημ. Σιούφας, Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων, κηρύσσει την έναρξη των εργασιών του 5ου Συνεδρίου.
3. Η διαδικασία της ψηφοφορίας.
4. Μια ακόμη άποψη της αιθούσας του Συνεδρίου.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η Ένωση τέως Βουλευτών-Ευρωβουλευτών:

1. Ευχαριστεί την Ελληνική αντιπροσωπεία για τη φιλοξενία του συνεδρίου μας στην Αθήνα, πόλη εξόχως συμβολική: κοιτίδα του δημοκρατικού ιδεώδους.

2. Χαιρετίζει ασμένως το γεγονός ότι η ιδέα της συμμετοχικής δημοκρατίας προσλαμβάνει νέα δυναμική, συμπληρώνοντας και ενισχύοντας εκείνη της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας διά της παροχής στους πολίτες νέων πεδίων έκφρασης, προσαρμοσμένων στις ραγδαίες αλλαγές οι οποίες συντελούνται στην κοινωνία της πληροφορίας και της επικοινωνίας.

3. Τονίζει ότι η συμμετοχική δημοκρατία συνιστά ωσαύτως τη βάση των δράσεων που αναλαμβάνουν τα κοινοβούλια ώστε να συμβάλουν στη βελτίωση της διακυβέρνησης τόσο σε εθνικό και Ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

4. Υπενθυμίζει ότι η δημοκρατία βρίσκεται τώρα αντιμέτωπη με μείζονες προκλήσεις: την παγκοσμιοποίηση και το διεθνή χρηματοοικονομικό καπιταλισμό· τις κλιματικές αλλαγές· τη φτώχεια και την όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων που έχουν ως αποτέλεσμα να εκδηλώνονται ταραχές σε χώρες του Νότου λόγω της πείνας· τις πανδημίες· τις δημογραφικές μεταβολές· τις νέες απειλές για την ασφάλεια εξ αιτίας της τρομοκρατίας, της επισφάλειας των ενεργειακών πηγών και του εύθραυστου χαρακτήρα ορισμένων κρατικών μορφωμάτων· καθώς και την ανάγκη συνεργασίας και διατράνωσης των αξιών μας σε διατλαντικό επίπεδο. Αυτές είναι οι προκλήσεις που οφείλουν να αντιμετωπίσουν κατά τον 21ο αιώνα η Ευρώπη και ο κόσμος ολόκληρος. Οι κορυφαίες αξίες είναι η δημοκρατία, η υπεροχή του νόμου, η ελευθερία και η ειρήνη, η διαφορετικότητα και η ποικιλότητα, η ανεκτικότητα και η ανεξιθρησκία, η ισότητα των δύο φύλων, η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: ΜΙΑ ΙΔΕΑ ΜΕ ΜΕΛΛΟΝ

Η Ένωση θεωρεί ότι:

5. Η ιδέα της συμμετοχικής δημοκρατίας αναπτύχθηκε τα τελευταία έτη, κατά τον χρόνο που κλημάθηκε η κρίση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

6. Ωστόσο η αντιπροσωπευτική δημοκρατία είναι αφ' εαυτού της κατ' ανάγκη συμμετοχική καθώς εμπλέκει κάθε πολίτη στην επιλογή των αντιπροσώπων του και άρα συλλογικά σε επιλογές για την κοινωνία. Η δημοκρατία πρέπει να ενισχυθεί σε όλες τις εκφάνσεις της και να βελτιωθεί η χρηστή διακυβέρνηση (περιλαμβανομένης της καταπολέμησης της διαφθοράς), τη λογοδοσία και τη δια-

σφάλιση της αποτελεσματικότητας απάντων των πολιτικών θεσμών, καθώς και της διαφάνειας.

7. Το γεγονός ότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία νοσεί καταδεικνύεται από μια διφυή απογοήτευση. Πρόκειται αφ' ενός για την απογοήτευση των εκλεγμένων αντιπροσώπων, οι οποίοι έχουν την αίσθηση ότι προοδευτικά καθίστανται όλο και πιο αποψιλωμένοι από τα pronομιά τους, σαν συνέπεια τόσο της δεσπόζουσας θέσης των κυβερνήσεων και των τενοκρατών συμβούλων τους, όσο και των παντοειδών εκχωρήσεων κυριαρχικών δικαιωμάτων που επιφέρουν οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες, αλλήλα και της αύξουσας επιρροής στην οικονομία των πολυεθνικών της παγκοσμιοποίησης, οι οποίες διαφεύγουν παντός ελέγχου, καθώς και του κυριάρχου ρόλου των ΜΜΕ στη διάδοση του πολιτικού λόγου.

8. Δεν είναι μικρότερη, αφ' ετέρου, η απογοήτευση που διακατέχει τους ίδιους τους πολίτες. Οι πολίτες έχουν την αίσθηση ότι οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποί τους διαθέτουν ολιόενα και μικρότερη επιρροή, γεγονός που εξηγεί την αυξανόμενη αποχή κατά τις εκλογικές αναμετρήσεις, αρνούνται δε πλέον να αποδεχθούν την καταστρατήγηση της εξουσίας τους που χρεώνεται στην παντελή έλλειψη οποιασδήποτε διαβούλευσης κατά το διάστημα που μεσολλαβεί μεταξύ εκλογικών αναμετρήσεων.

9. Το χάσμα αυτό μεταξύ κοινής γνώμης και εκλεγμένων αντιπροσώπων είναι ανησυχητικό σε Ευρωπαϊκό επίπεδο επίσης, καθώς οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι επαρκώς ενήμεροι περί των θέσεων που προβάλλουν και του τρόπου που ψηφίζουν οι Ευρωβουλευτές. Η κατάσταση επιδεινώνεται από τα τηλεοπτικά κανάλια που τείνουν να μειώνουν τα προβλήματα των τέως Ευρωβουλευτών (FMA), παρουσιάζοντάς τα υπό την στενή, εθνική προοπτική, γεγονός που αποβαίνει εις βάρος του Ευρωπαϊκού διαλόγου, ενώ επίσης προβάλλουν το Συμβούλιο εις βάρος του Κοινοβουλίου. Επιχειρείται άρα να ιδρυθεί ένας κοινός χώρος πληροφόρησης, απαραίτητο προοίμιο για την διαμόρφωση αυθεντικής Ευρωπαϊκής κοινής γνώμης. Πολλοί Ευρωβουλευτές βρίσκονται μακράν των ψηφοφόρων, καθώς προέρχονται συχνά από απομακρυσμένες περιφερειακές ή εθνικές εκλογικές βάσεις και στερούνται τοπικών συνδέσμων ή επαφών.

10. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να εντείνουν τις προσπάθειές τους ώστε να διαμορφωθεί στα σχολεία εκπαιδευτικό πρόγραμμα αγωγής του πολίτη και εξοικείωσης με τον Ευρωπαϊκό δημόσιο βίο.

11. Η εκ νέου ενσωμάτωση των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, με αλλήλα λόγια η εκ νέου απόδοση σ' αυτούς της δυνατότητας έκφρασης της παιικής κυριαρχίας στο διάστημα που μεσολλαβεί μεταξύ δύο εκλογικών αναμετρήσεων, είτε σε εθνικό είτε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, έχει καταστεί επιτακτική. Εννοείται εν προκειμένω ότι περιλαμβάνεται η καίρια σπουδαιότητα της συμμετοχής των γυναικών σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και της διασφάλισης της ισότητας των δύο φύλων όχι μόνο θεωρητικώς αλλήλα και πρακτικώς.

Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία

12. Ο διάλογος μεταξύ της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και της συμμετοχικής δημοκρατίας συνιστά την οδό της προπαρασκευής των θεσμικών οργάνων, προκειμένου να τείνουν ευήκοοι ους και να εντοπίσουν τις ανάγκες και τις προσδοκίες που αναφέρονται στην κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό ακριβώς η συμμετοχική ώθηση των πολιτών δύναται να συνεισφέρει στην έλλευση μιας γνήσιας κυβερνώσας δημοκρατίας.

13. Η κατάσταση αυτή έχει διαμορφώσει ένα νέο πεδίο ανάληψης σχετικά με τη συμμετοχική δημοκρατία και τα μέσα προς υλοποίηση για την επίτευξή της. Η ιδέα της συμμετοχικής δημοκρατίας σημαίνει μια νέα θεσμοθετημένη προσφορά προς τους πολίτες της δυνατότητας να συμμετέχουν, προκειμένου να εμπλακούν στη διαμόρφωση και πραγμάτωση συλλογικών εγχειρημάτων επί τη βάση μιας ποικιλίας μεθοδολογιών, ορισμένες εκ των οποίων δεν έχουν ακόμη πείσει για την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητά τους. Η έννοια της συμμετοχικής δημοκρατίας παραμένει συγκεχυμένη και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εντάσσεται στην καθημερινή πρακτική, όμως η πολιτική δυναμική αυτής της ιδέας οδηγεί στην πεποίθηση ότι πρόκειται να εξελιχθεί και να κερδίσει έδαφος με την πάροδο του χρόνου κατά τα αμέσως επόμενα έτη.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΓΝΩΜΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ

Η Ένωση θεωρεί ότι:

14. Στο νέο πλαίσιο του πολυπληθισιασμού του όγκου των πληροφοριών και των διαύλων επικοινωνίας –ΜΜΕ, δημοσκοπήσεις, διαδικτυακή σφαίρα ιστολογίων και τα συναφή– το κλασσικό αντιπροσωπευτικό σύστημα δεν είναι ικανό από μόνο του να προβάλλει τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες της κοινής γνώμης. Εκ παραλήλητου με την παραδοσιακή, αντιπροσωπευτική δημοκρατία, κερδίζει έδαφος και παγιώνεται μια «δημοκρατία γνώμης», που τείνει να ανταγωνιστεί την πρώτη χάρη στη στήριξη των παντοδύναμων ΜΜΕ. Οπωσδήποτε, η δημοκρατία αυτή, που εδράζεται σε γνώμες ή ακόμη και σε συναισθήματα, δεν διαθέτει την νομιμοποίηση που περιβάλλει τη δεδηλωμένη γενική βούληση ενός εκλογικού σώματος. Ωστόσο, η επιρροή της «δημοκρατίας γνώμης» δεν θα πρέπει να υποτιμάται εφόσον, ύστερα από ένα τυχαίο και επουσιώδες γεγονός, εφόσον αυτό λάβει εκτεταμένη δημοσιότητα, δεν είναι απίθανο να προκύψει επειγόντως τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας.

15. Η πρακτική της διεξαγωγής δημοσκοπήσεων έχει καταστεί ουσιώδης συνιστώσα της «δημοκρατίας γνώμης». Οι δημοσκοπήσεις έχουν αποκτήσει αδιαμφισβήτητη πολιτική ισχύ χάρη του γεγονότος ότι η κλασσική αντιπροσωπευτική δημοκρατία, που στηρίζεται στην εκλογική σύμβαση, δεν κατορθώνει πλέον από μόνη της να εκπληρώσει τις προσδοκίες της σύγχρονης κοινωνίας. Οι

και Συμμετοχική Δημοκρατία

δημοσκοπήσεις, όπως και όλες οι επιστημονικές τεχνικές άλλωστε, μπορούν να είναι άριστες ή χείριστες. Οι συγκεκριμένοι κανόνες που διέπουν την πρακτική αυτή πρέπει εξάπαντος να γίνονται σεβαστοί (επαρκής πυκνότητα δείγματος ως προς τον χώρο που καλύπτεται, ερωτήσεις που δεν λαμβάνονται υπόψη στο δείγμα των υποκειμένων του «χώρου» που θα καλυφθεί: φύλο, ηλικία, μόρφωση, επάγγελμα κ.λπ.) Πρέπει όμως να αναγνωριστεί ότι η δημοσίευση δημοσκοπήσεων σχεδόν σε καθημερινή βάση αποτελεί επίσης πηγή αντίφασης έναντι των κοινοβουλευτικών διαδικασιών.

16. Όλες αυτές οι αλλαγές πρέπει τώρα να νοηθούν σε συνάρτηση με την επανάσταση του Διαδικτύου, η οποία δημιουργεί ένα νέο διαδραστικό χώρο όπου άπαντες δύνανται να εκφραστούν ανά πάσα στιγμή και επί παντός του επιστητού, κάτι που δεν στερείται κινδύνων εις ό,τι αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η ψηφιακή επανάσταση, δηλαδή η σύγκλιση επεξεργασίας δεδομένων, ραδιοφώνου, τηλεόρασης και τηλεπικοινωνιών, και η νέα αντίληψη περί συλλογικής ευφυΐας θέτουν πελώρια προβλήματα. Ωστόσο, εκείνοι που λαμβάνουν τις αποφάσεις, είτε στην πολιτική, είτε στην οικονομία, δεν έχουν καταστρώσει μια πραγματική στρατηγική ώστε να σταθμίσουν τις επιπτώσεις αυτού του ανεξέλεγκτου και εις βάθος μετασχηματισμού της δημοκρατίας και τις συνέπειές του για τις αναδυόμενες χώρες.

17. Η δημοκρατική πρακτική πάσχει από το ευρυνόμενο χάσμα που χωρίζει νόμιμους θεσμούς και νέες μορφές αυθόρμητης έκφρασης, των οποίων ο αριθμός αυξάνει χωρίς καμιά σύνδεση με τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες. Το γεγονός ότι η πληθωριστική έκφραση γνώμων συμβαίνει εκτός αντιπροσωπευτικών θεσμών είναι ένας από τους κύριους λόγους που η δημοκρατία νοσεί.

18. Ο δημοκρατικός πολιτισμός πρέπει συνεπώς να εξαπλωθεί σε όλα τα κοινωνικά επίπεδα: στο σχολείο, το πανεπιστήμιο, τον αθλητισμό, στην οικονομική και συνδικαλιστική ζωή, στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή. Παρομοίως, πρέπει να διασφαλίζεται η δημοκρατικότητα στο εσωτερικό των συνδέσμων και συνεταιρισμών που επιδοτούνται από το Κράτος ή άλλες δημόσιες αρχές.

Η ΤΟΠΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΕΓΓΥΣ

Η Ένωση τονίζει ότι:

19. Η συμμετοχική δημοκρατία προσλαμβάνει το πλήρες νόημά της για τους πολίτες στο τοπικό επίπεδο: της πόλης, του δημοτικού διαμερίσματος, της γειτονιάς. Αυτή η δημοκρατία «εκ του σύνεγγυς» στηρίζεται στο διάλογο μεταξύ θεσμικών εταίρων και πολιτών επάνω σε θέματα που άπτονται της πόλης, ή επάνω στην αξιολόγηση, το κόστος και τις συνέπειες έργων με περιβαλλοντικό αντίκτυπο ή με επιπτώσεις για τη δημόσια υγεία. Μέλημα των αιρετών αντιπροσώπων που εμπλέκονται οφείλει να είναι η διασφάλιση ότι θα αναδειχθούν θέσεις, προϊόν ειδικευσης και εμπειρίας, μέ-

Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία

σα από την ίδια την τοπική κοινότητα. Τέτοιες συμμετοχικές συναντήσεις θα πρέπει ωστόσο να αποφεύγουν την τριπλή παγίδα της επικράτησης του λαϊκισμού, της χειραγώγησης από τους ειδικούς δημοσκόπους και της αποδυνάμωσης του γενικού συμφέροντος ενόψει συγκεκριμένων συμφερόντων. Άραγε θα προκύψει όντως μια νέα εμπειρία της δημοκρατίας, ή θα έχουμε απλώς μια νέα μορφή χειραγώγησης; –αυτή ακριβώς είναι η φύση του διακυβεύματος της συμμετοχικής δημοκρατίας σε τοπικό επίπεδο.

20. Στο πλαίσιο αυτό της προσπάθειας η άσκηση της εξουσίας να πλησιάσει περισσότερο τον απλό πολίτη είναι απαραίτητο να αποδοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη διαδικασία της πολιτικής αποκέντρωσης, διά της ενίσχυσης του ρόλου των περιφερειακών αρχών.

21. Κατά τον τρόπο που υφίσταται επί παραδείγματι στην Ελβετία, την Ιταλία, την Αυστρία, την Ισπανία και την Πορτογαλία, το δημοψήφισμα λαϊκής πρωτοβουλίας προβάλλει ως εργαλείο της άμεσης δημοκρατίας.

Το ελβετικό πρότυπο συμμετοχικής δημοκρατίας αποτελεί προϊόν μακράς ιστορικής εξέλιξης η οποία του προσέδωσε το μοναδικό του χαρακτήρα. Η λαϊκή πρωτοβουλία και το νομοθετικό δημοψήφισμα είναι οι πυλώνες της Ελβετικής συμμετοχικής δημοκρατίας: δημοκρατία που παραμένει υποδειγματική, παρότι θα ήταν δύσκολο για άλλα κράτη –πόσο μάλλον για την Ευρωπαϊκή Ένωση– να υιοθετήσει τους Ελβετικούς θεσμούς ως έχουν. Εις ό,τι αφορά δε το εθνικό δημοψήφισμα, είναι μεγάλος ο κίνδυνος να οδηγηθεί σε παρέκκλιση από τον προκαθορισμένο στόχο του. Επιπλέον, κάθε χώρα που διενεργεί τέτοιου είδους δημοψηφίσματα το πράττει υπό το βάρος των ιστορικών της παραδόσεων.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η Ένωση υπενθυμίζει ότι:

22. Εάν υπάρχει ένα δεσπόζον ζήτημα στις επικρίσεις που υφίστανται οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί, είναι όντως εκείνο του δημοκρατικού ελλείμματος. Οι Ευρωπαίοι πολίτες έχουν κατά κόρον την αίσθηση ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται στις Βρυξέλλες από ανώνυμους φορείς εξουσίας: έτσι άηλωστε προκύπτει συγκεκριμένα η ανάγκη αυστηρής εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας ώστε να καθίσταται απολύτως σαφές τι είναι εκείνα που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες των Κοινοτικών οργάνων και τι οφείλει να διευθετείται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. Εκείνο που στηλιτεύεται είναι η απουσία μιας ξεκάθαρης εικόνας της Ένωσης, η ελλιπής επικοινωνία των κυβερνήσεων ως προς την Ευρωπαϊκή τους πολιτική και επιπλέον, συχνά, η πρακτική που ακολουθούν οι τελευταίες να

και Συμμετοχική Δημοκρατία

καταδικάζουν σε εθνικό επίπεδο την εφαρμογή Κοινοτικών οδηγιών που οι ίδιες υποστήριζαν στα πλαίσια του Συμβουλίου Υπουργών στις Βρυξέλλες. Συνεπώς δεν αποτελεί έκπληξη το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό αποχής στις Ευρωεκλογές.

23. Είναι άρα πολύ θετική εξέλιξη ότι η Συνθήκη της Λισσαβόνας περιέχει έναν αριθμό διατάξεων περί δημοκρατίας όπου σημειώνεται ικανοποιητική βελτίωση.

Στο πεδίο της δημοκρατίας, η πρόοδος υπήρξε και παραμένει ορατή. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αναβαθμίζεται, με τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της «συνήθους νομοθετικής διαδικασίας» η οποία το αναγάγει σε συν-νομοθέτη, με τις αρμοδιότητες επί του προϋπολογισμού να επεκτείνονται στο σύνολο των δαπανών και με την εκλογή του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η αλληλαγή είναι εντονότατα ορατή στον Ευρωπαϊκό ποινικό χώρο. Ταυτοχρόνως έχει αναβαθμιστεί η συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων, όπως επίσης, καίτοι εμμέσως, και εκείνη των περιφερειακών κοινοβουλίων, εφόσον το πρωτόκολλο περί επικουρικότητας καθορίζει ότι εναπόκειται σε κάθε εθνικό κοινοβούλιο «να συμβουλευθεί, κατά περίπτωση, τα περιφερειακά κοινοβούλια που έχουν νομοθετικές εξουσίες». Γνωρίζοντας ότι ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ διακινδυνεύουν να χάσουν έδαφος ενώ κερδίζουν ευκαιρίες στη διαμόρφωση πολιτικών, και περισσότερο μάλιστα σε διεθνές επίπεδο, οι διατάξεις περί επικουρικότητας και αναλογικότητας της Συνθήκης της Λισσαβόνας και των σχετικών πρωτοκόλλων χρήζουν σχολαστικής συμμόρφωσης, καθώς και ενός λειτουργικού συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης που θα παρέχει στα κοινοβούλια τη δυνατότητα να ενεργούν χωρίς καθυστέρηση. Τέλος, η χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων οφείλει να έχει την ίδια νομική ισχύ με τις συνθήκες, γεγονός που θα συνέτεινε στο να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση οντότητα με την πλήρη έννοια του όρου, τελούσα υπό το κράτος δικαίου. Τέλος, είναι απαραίτητο να υπάρξει ευαισθητοποίηση σχετικά με την Ευρωπαϊκή Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ως πλαισίου αναφοράς της Ευρωπαϊκής ταυτότητας και βάσης για μια γνήσια Ευρωπαϊκή αυτοσυνειδησία.

24. Πρέπει να τύχει ανάπτυξης το θέμα του αυστηρού ελέγχου από τους εκλέκτορες επί των πράξεων των θεσμικών οργάνων καθώς και επί των αντιπροσώπων τους. Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να επιδιώκει την πλήρη πολιτική ευαισθητοποίηση περιλαμβάνοντας ρητώς την Ευρωπαϊκή διάσταση.

25. Πρέπει συγκεκριμένα να επισημανθεί ότι οι προκλήσεις που εγείρει η παγκοσμιοποίηση δεν μπορούν διαρκώς να αντιμετωπίζονται βάσει των συνθηκών και των μηχανισμών της οικονομίας της αγοράς δίχως να υπάρξουν συνέπειες για την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής και της παγκόσμιας αγοράς.

Η Ένωση:

26. Λυπάται για το γεγονός ότι στη Συνθήκη της Λισσαβόνας η συμμετοχική δημοκρατία δεν τίθεται στο ίδιο επίπεδο με την αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Και τούτο διότι η διττή νομιμοποίηση των πηγών της δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πολίτες και τα Κράτη, περιορίζεται τώρα σε μόνη τη νομιμοποιητική βάση των Κρατών.

27. Τονίζει ότι σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας «Πολίτες της Ένωσης, εφόσον συγκεντρωθεί αριθμός τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου, υπήκοοι σημαντικού αριθμού κρατών μελών, μπορούν να λαμβάνουν την πρωτοβουλία να καλούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να υποβάλει κατάλληλες προτάσεις επί θεμάτων στα οποία οι εν λόγω πολίτες θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή των Συνθηκών.» Παράλληλα προς αυτή τη συμμετοχή των πολιτών, η Λισσαβόνα ανοίγει τον δρόμο για τη συμμετοχή αντιπροσωπευτικών ενώσεων: «Τα θεσμικά όργανα δίδουν, με τα κατάλληλα μέσα, στους πολίτες και στις αντιπροσωπευτικές ενώσεις τη δυνατότητα να γνωστοποιούν και να ανταλλάσσουν δημόσια τις γνώμες τους σε όλους τους τομείς δράσης της Ένωσης. Τα θεσμικά όργανα διατηρούν ανοιχτό, διαφανή και τακτικό διάλογο με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις και την κοινωνία των πολιτών».

28. Επισημαίνει το γεγονός ότι, αν και η Συνθήκη της Λισσαβόνας αυξάνει τη δυνατότητα συμμετοχής των πολιτών, οι διατάξεις περί «πρωτοβουλίας των Ευρωπαίων πολιτών» δεν είναι ικανοποιητικές. Προκειμένου μια τέτοια πρωτοβουλία να στεφθεί με επιτυχία πρέπει να συνοδεύεται από διάλογο και επίσημες αποφάσεις της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου. Οι εμπειρίες που θα πηγάζουν από την Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία ενδεχομένως να ανοίξουν τον δρόμο για δημοψηφίσματα ή ηλαϊκές ψηφοφορίες υποχρεωτικής φύσεως.

29. Θεωρεί ότι δεν επαρκούν οι τυπικές αλληλαγές των κανόνων του δημοκρατικού εγχειρήματος για να εξαλειφθεί η νόσος από την οποία πάσχει η δημοκρατία. Είναι εξίσου απαραίτητο να αλληλαξει το περιεχόμενο της πολιτικής και να διασφαλιστεί ότι οι κοινωνικές ισορροπίες θα γίνονται σεβαστές, όπως ήδη συμβαίνει σε αρκετά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα Ευρωπαϊκά κράτη και οι υπερεθνικοί, διακυβερνητικοί και μη κρατικοί οργανισμοί και οι λοιποί εμπλεκόμενοι καλούνται να ρυθμίσουν τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης με γνώμονα τις κοινωνικές και οικολογικές αρχές της οικονομίας της αγοράς. Το εν λόγω οικονομικό μοντέλο εδράζεται στη Διακήρυξη για τη νέα Χιλιετία και τους αναπτυξιακούς της στόχους, στο Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ, στις σχετικές συμβάσεις της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας, στην Οικουμενική Διακήρυξη της Δια-Κοινοβουλευτικής Ένωσης (IPU) για τη Δημοκρατία, στα διεθνή σύμφωνα και στην Ευρωπαϊκή Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προώθηση

και Συμμετοχική Δημοκρατία

των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών Ελευθεριών, στην Ευρωπαϊκή Κοινωνική Χάρτα, η οποία τονίζει τη σπουδαιότητα των ελεύθερων συνδικάτων, στις πολυμερείς συμβάσεις για το περιβάλλον και στις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις.

ΤΟ ΙΡΛΑΝΔΙΚΟ ΟΧΙ: ΤΟ ΝΕΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η Ένωση:

30. α) Σημειώνει το αρνητικό αποτέλεσμα του Ιρλανδικού δημοψηφίσματος για την κύρωση της Συνθήκης της Λισσαβόνας·

β) παρατηρεί ότι το εν λόγω αποτέλεσμα επιβεβαιώνει το εμμένον χάσμα μεταξύ των Ευρωπαϊκών θεσμών, πολιτών και κοινής γνώμης·

γ) εκτιμά ότι προκειμένου να υπάρξει πρόοδος στην Ευρωπαϊκή συγκρότηση οι πολίτες πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο·

δ) θεωρεί ότι η ανάληψη της Συνθήκης της Λισσαβόνας που έγινε από την Ένωση τέως Βουλευτών και Ευρωβουλευτών παραμένει επίκαιρη κατά την παρούσα φάση της διαδικασίας κύρωσης της Σύμβασης.

ΠΛΑΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η Ένωση θεωρεί ότι:

31. Βρισκόμαστε κατά πάσα πιθανότητα στην ολοκλήρωση του κύκλου που άρχισε το 1989 με την πτώση του Τείχους του Βερολίνου. Έκτοτε η οικονομία της αγοράς επικράτησε από άκρου εις άκρον του πλανήτη παράλληλα με την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών. Ταυτόχρονα ήλθαν στο προσκήνιο νέες κρατικές οικονομικές δυνάμεις όπως η Κίνα, η Ινδία, η Βραζιλία και η Ρωσία. Το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα βρίσκεται σε δεινή κρίση εξ αιτίας των υπερβολών του, πρέπει δε να αναθεωρήσει τις πρακτικές του, ειδίαιτως η φτώχεια θα οξυνθεί στον πλανήτη ενώ η δημοκρατία θα αποδυναμωθεί ή ακόμη και θα εξαφανιστεί σε κάποιες χώρες. Πέραν της χρηματοπιστωτικής κρίσης, η θεαματική αύξηση του κόστους των πρώτων υλών έχει διαπιστωμένη δυσμενή επίπτωση στις τιμές βασικών διατροφικών αγαθών. Οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι έχουν την υποχρέωση να λάβουν σοβαρότατη υπόψη τους και να σταθμίσουν τις συνέπειες των προσεγγίσεων που υιοθετήθηκαν από τους κυριότερους θεσμικούς οργανισμούς της υψηλότητας, ιδιαιτέρως εις ό,τι αφορά τη στήριξη που παρείχαν στα βιοκαύσιμα εις βάρος των εδωδίων καλλιέργειών, των οποίων οι χώρες του Νότου έχουν τη μεγαλύτερη χρεία.

32. Η πλανητική αυτή κρίση πρέπει να ωθήσει τα κοινοβούλια να αξιώσουν επιτακτικά, ως ζήτημα-

Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία

τα ύψιστης προτεραιότητας, τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών από τα πολιτικά και οικονομικά κέντρα λήψης αποφάσεων, τη θέσπιση μιας νέας παγκόσμιας αγροτικής πολιτικής και την ενίσχυση μιας νέας γενιάς ανθρωπίνων δικαιωμάτων –του δικαιώματος στη σίτιση και του δικαιώματος πρόσβασης σε πόσιμο νερό. Τα κοινοβούλια θα πρέπει επίσης να υποστηρίξουν τις προτάσεις που διατύπωσε πρόσφατα ο ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για το δικαίωμα στη σίτιση ώστε τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα να τυγχάνουν της ίδιας αναγνώρισης και να έχουν την ίδια ισχύ με τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα.

33. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας θα πρέπει να συνοδευθεί από την παγκοσμιοποίηση της δημοκρατίας στο πνεύμα του οδηγού καλών πρακτικών κοινοβουλευτικής δημοκρατίας για τον 21ο αιώνα που εκπόνησε η Δια-Κοινοβουλευτική Ένωση (IPU). Τα κοινοβούλια πρέπει να έχουν δικαίωμα εποπτείας των αναθεωρητικών προσπαθειών που έχουν δρομολογηθεί ως προς την παγκόσμια διακυβέρνηση. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει υποδείξει το δρόμο με τις συστάσεις που απευθύνει προς τον ΟΟΣΑ και την ΕΤΑΑ ύστερα από την από μέρους τους παρουσίαση των ετησίων εκθέσεων των πεπραγμένων τους. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια θα πρέπει εκ των προτέρων να έχουν το δικαίωμα ελέγχου σημαντικών διεθνών συμβάσεων (όπως του ΔΟΕ) –θα πρέπει δε να εγκαθιδρυθεί Κοινοβουλευτική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.

34. Η παγκοσμιοποιούμενη δημοκρατία ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Ένωση να ανοίξει τις θύρες προς όλους τους πολίτες όλων των Ευρωπαϊκών χωρών ώστε να συμμετέχουν πληρέστερα στην δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρώπη, μέσω μηχανισμών άμεσης δημοκρατίας. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να στηρίζει υποψήφιες χώρες, εν δυνάμει υποψήφιες χώρες ή χώρες με Ευρωπαϊκές βιλέψεις, όπως η Ουκρανία, στις από μέρους τους προσπάθειες υλοποίησης πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του κράτους δικαίου.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Ένωση τένωσ Βουλιετών και Ευρωβουλιετών των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτείνει:

I. Να συσταθούν διαρκή δημόσια βήματα διαλόγου όπου θα συμμετέχουν πολίτες, ενώσεις, πανεπιστήμια, με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εθνικών κοινοβουλίων, Ενώσεων τένωσ Βουλιετών και Οικονομικών και Κοινωνικών συμβουλίων.

II. Η Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων θα πρέπει να αποτελεί το στίβο όπου θα πρέπει να εξασκούνται η δημοκρατική συμμετοχή και η αντιπροσωπευτική δημοκρατία, περιλαμβανομένου και του δημοκρατικού ελέγχου.

και Συμμετοχική Δημοκρατία

III. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης θα πρέπει να διοργανώσει ευρύτατο διάλογο πολιτικού και δεοντολογικού προβληματισμού επί των συνεπειών της ψηφιακής επανάστασης για την άσκηση της δημοκρατίας, κατά το πνεύμα του Συμποσίου που είχε διοργανώσει το 1995 για την ηλεκτρονική δημοκρατία.

IV. Τα εθνικά κοινοβούλια να αναπτύξουν την αρχή των «διαχειριστικών ελέγχων» συναθροίζοντας «επί το αυτό» εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών για την επεξεργασία νομοσχεδίων και την πρόωθηση της δυνατότητας προσφυγής των πολιτών εις ό,τι αφορά τη συνταγματικότητα ορισμένων Πράξεων, καθώς και την προσέλευση στους θεσμικούς μεσοπλαβτές σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

V. Τα εθνικά κοινοβούλια να διεξάγουν διάλογο ενόψει της εκπόνησης νομοσχεδίων με στόχο να επιτραπεί στους πολίτες σε τοπικό επίπεδο να αξιολογούν ζητήματα πλήρως, διά της παροχής εις αυτούς της εγγύησης ότι θα έχουν πρότερη ενημέρωση, και δη την πληρέστερη και αντικειμενικότερη δυνατή, αναφορικά προς δημόσια ή ιδιωτικά εγχειρήματα και ιδιαίτερος εκείνα που πιθανόν να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον ή την υγεία.

VI. Οι εργασίες του Συμβουλίου Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διεξάγονται δημοσία οποτεδήποτε αφορούν σε σχέδιο νομοθετήματος, όπως άηλωσε συμβαίνει και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από της συστάσεώς του, δεδομένου μάλιστα ότι το Συμβούλιο θεωρείται ως το έτερο εκ των δύο νομοθετικών σωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

VII. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εξετάσει σε μεγαλύτερο βάθος την ιδέα της υλοποίησης της πρακτικής να διεξάγονται ταυτόχρονα δημοψηφίσματα Ευρωπαϊκής κλίμακας αναφορικά προς Συμβάσεις ή αποφασιστικής σημασίας ζητήματα για την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά από προηγούμενη εκστρατεία ενημέρωσης απευθυνόμενη προς τους πολίτες, που είναι απαραίτητη.

VIII. Να διασφαλιστεί η πρακτική της ειδικής παρακολούθησης των διατάξεων της Συνθήκης της Λισαβόνας εις ό,τι αφορά τη συμμετοχική δημοκρατία από τα αρμόδια κοινοβουλευτικά σώματα τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

IX. Η ενίσχυση της δημοκρατίας εντός της Ενώσεως θα όφειλε να διευκολυνθεί διά της διεύρυνσης των εξουσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ εις ό,τι αφορά την νομοθετική πρωτοβουλία επί της οποίας η Επιτροπή διατηρεί το μονοπώλιο: ωστόσο θα πρέπει να επιτυγχάνεται ικανοποιητική απαρτία.

X. Η ανάπτυξη της ΕΕ θα πρέπει να συνοδεύεται από καλύτερη παρουσίαση των πολιτικών της προγραμμάτων και περισσότερη διαφάνεια. Θα πρέπει να παρέχεται τακτική ενημέρωση στους πολίτες περί των αποφάσεων που λαμβάνονται και του τρόπου που ψηφίζουν οι Βουλευτές τους και οι κυβερνητικοί τους αντιπρόσωποι.

Ψηφίστηκε ομόφωνα την 18/10/2008

REPRESENTATIVE DEMOCRACY

AND PARTICIPATORY DEMOCRACY

STATEMENT OF ATHENS

The Association of former Members of Parliament:

1. Thanks the Greek delegation for welcoming this colloquium in Athens, a highly symbolic city and cradle of the democratic ideal.

2. Welcomes the fact that the concept of participatory democracy is gathering new momentum and is completing and strengthening that of representative democracy by offering citizens new spaces for expression adapted to the rapid changes of the information and communication society.

3. Emphasises that participatory democracy also forms the basis of the actions undertaken by parliaments to make their contributions to improving governance at the national and European levels and also globally.

4. Recalls that democracy is today faced with major challenges: globalisation and international financial capitalism; climate changes; poverty and the worsening of social inequalities leading to hunger riots in the countries of the South; pandemics; demographic changes; new threats to security due to terrorism, undependable energy sources and fragile States; as well as the need for transatlantic cooperation and the affirmation of our values. These are the challenges Europe and the world must face in the XXIst century. The most important values are democracy, the preeminence of law, freedom and peace, diversity and tolerance, gender equality, justice and solidarity.

PARTICIPATORY DEMOCRACY: A CONCEPT WITH A FUTURE

The Association considers that:

5. The concept of participatory democracy has developed in recent years as the crisis of representative democracy has become full-blown.

6. Representative democracy is however necessarily participatory in itself since it involves every citizen in the choice of his representatives and therefore in the collective choices for society. Democracy in all its forms has to be strengthened and good governance (incl. the fight against corruption), accountability and efficiency of all political institutions as well as transparency be improved.

7. The malaise of representative democracy reflects a twofold frustration. First, that of the elected representatives who feel increasingly stripped of their prerogatives owing to the predominance of governments and their experts, and also to transfers of sovereignty in the wake of the European Treaties, the growing influence on the economy of globalised multinationals escaping all control, and the predominant role of the media in conveying the political discourse.

8. The other frustration and not the lesser is that of citizens themselves. They feel that elected representatives have less and less influence which explains the high abstention rates at elections and

they no longer accept the confiscation of their power which would result from a lack of any consultation in the interim between elections.

9. This gap between public opinion and elected representatives is also worrisome at European level as the citizens of the European Union are not sufficiently informed of the positions and votes of MEPs. This situation is worsened by television channels which tend to nationalise and trivialise (FMA) problems to the detriment of the European debate and to privilege the Council at the cost of the Parliament (FMA). A common information area, the indispensable prelude to the emergence of a genuine European public opinion, is therefore struggling to get established. Many MEPs are far from their voters as they often come from distant regional or national constituencies and lack local contacts.

10. Governments must step up their efforts with a view to the development at schools of an education in civics and European citizenship.

11. Reintegration of the citizen in the decision-making process, in other words the handing back of popular sovereignty between two elections, whether at the national or European level, has become a must. This also means the importance of the involvement of women in all decision-making processes and gender equality must be ensured not only in theory but also in practice.

12. A dialectic between representative democracy and participatory democracy forms the path preparing institutions to listen to and detect the needs and expectations arising in society. And it is in this context that the participatory impetus of citizens can contribute to bringing about a genuine governing democracy.

13. This situation has opened a new field for analysis on participatory democracy and on the instruments to be implemented for its roll-out. The idea of participatory democracy means a new institutional offer of participation for citizens in order to associate them in the elaboration of collective projects according to a variety of methods, not all of which have yet proved their efficacy. The participatory democracy concept still remains vague and cannot be said to be everyday practice but the political force of this idea leads to believe that it will develop over the years ahead.

OPINION-BASED DEMOCRACY AND EMOTION-BASED DEMOCRACY

The Association considers that:

14. In the new context of the multiplication of information and communication channels: media, opinion polls, blogosphere, etc..., the classical representative system can no longer, alone, channel the demands and aspirations of public opinion. A permanent opinion-based democracy is gaining ground, alongside traditional representative democracy and is tending to compete with it supported by the media power. However this opinion-based or even emotion-based democracy does not have the legitimacy conferred by universal suffrage which expresses the general will. The influence of the opinion-based democracy should not be underestimated because, following an overhyped trivial event, legislation may be amended as a matter of urgency.

15. The practice of holding opinion polls has become an essential component of opinion-based democracy. They have acquired undeniable political force by taking advantage of the fact that classical representative democracy based on the electoral contract alone no longer manages to fulfil the

Representative Democracy

aspirations of modern society. Opinion polls, like all scientific techniques, can be the best and the worst of things. The specific rules of this discipline must be respected (sufficiently dense sample with respect to the universe to be covered, questions which are not taken into account in the sample of the subsets of the “universe” to be covered: gender, age, level of education, profession, etc....). But it must be acknowledged that the almost daily release of opinion polls is also a source of contradiction with parliamentary proceedings.

16. All these changes must now take account of the Web revolution which is creating a new interactive area where everyone can express themselves all the time and on all topics, which is not without danger for the protection of personal data. The digital revolution, in other words the convergence of data processing, of radio and television, and of telecommunications, and the new notion of collective intelligence pose fearsome problems. However, neither politicians nor economic decision-takers have yet set in place a genuine strategy to assess the consequences of this deep, uncontrolled transformation on democracy and its impact in emerging countries.

17. Democratic practice is suffering from the growing gap separating the legal institutions and the new forms of spontaneous expression that are increasing in number without any connection with the proceedings of parliamentary bodies. The fact that the expression of the plurality of opinions is taking place outside representative institutions is one of the major causes of the democratic malaise.

18. Democratic culture must therefore be spread at all levels of society : school, university, sporting life, economic and trade union life, and cultural and artistic life. Similarly, the internal democratic nature must be ensured of associations subsidised by the State or other public authorities.

THE LOCAL APPROACH: PROXIMITY DEMOCRACY

The Association emphasises that:

19. Participatory democracy takes on all its meaning for citizens at the local level, that of the city, borough or district. This “proximity” democracy is based on dialogue between institutional partners and citizens on city-related issues or on the assessment, cost and consequences of projects impacting the environment or public health. Getting community-based expertise to emerge must be the goal of the elected representatives concerned. These participatory meetings must however avoid the triple pitfall of populism, the supremacy of experts, and the enfeeblement of the general interest in the face of specific interests. A new democratic experience or mere instrumentalisation – such is the challenge of participatory democracy at the local level.

20. In this framework of bringing the power closer to the citizens, it is necessary to grant a particular attention on the processes of political devolution with and an increasing role of regional powers.

21. The referendum and popular initiative, as they exist for instance in Switzerland, Italy, Austria, Spain and Portugal appear to be adapted instruments of direct democracy.

The Swiss model of participatory democracy has resulted from a long history that has granted it its

and Participatory Democracy

singularity. Popular initiative and the legislative referendum are the pillars of Swiss participatory democracy which remains exemplary, even if it would be difficult for other states or even for the European Union to take up the Swiss institutions as such. As for the national referendum, there is a high risk that its aim might be diverted. Moreover, in every country holding such referendums they undergo the weight of their historic traditions.

THE EUROPEAN APPROACH: THE EUROPEAN UNION AND PARTICIPATORY DEMOCRACY

The Association recalls that:

22. If there is a recurrent topic of criticism against the European institutions, it is indeed that of the democratic deficit. European citizens too often feel that decisions are taken in Brussels by anonymous authorities, whence the need in particular to strictly apply the subsidiarity principle so as to clearly establish what is a matter for the Community level and what should be decided nationally or regionally. What is challenged is the absence of a clear image of the Union, the insufficient communication of governments on their European policy and often even the practice they adopt of condemning at the national level the application of Community directives which they themselves supported at the Council of Ministers in Brussels. The very high abstention rate at European elections is therefore no surprise.

23. It is therefore very positive that the Lisbon Treaty provides a certain number of gratifying advances in its provisions on democracy.

In the field of democracy, the progress was and remains visible. The role of the European Parliament is greater: extension of the field of application of the “ordinary legislative procedure”, which sets it up as a co-legislator, budgetary competences extended to expenditure as a whole, election of the President of the European Commission. The change is particularly visible in the European penal area. At the same time, the weight of national parliaments in the European decision-making process has been strengthened and also, indirectly, that of regional parliaments since the protocol on subsidiarity lays down that it lies with national parliaments “to consult, where appropriate, regional parliaments with legislative powers”. Knowing that EU member states risk losing ground whereas they are winning opportunities shaping policies, above all at the international level, the subsidiarity and proportionality provisions in the Lisbon Treaty and its relevant protocols need a thorough observance and an early functioning warning system which enables national parliaments to act in time. Lastly, the charter on fundamental rights should have the same legal value as the treaties, which would contribute to making the European Union a fully-fledged entity governed by the rule of law.

24. The topic of the scrutiny of electors over the acts of the institutions and over their representatives must be developed. Civil society must strive towards full political awareness explicitly including the European dimension.

25. It should be noted in particular that the challenges raised by globalisation cannot constantly be

Representative Democracy

addressed on the basis of market economy conditions and mechanisms without there being consequences for the completion of the European and global market.

The Association :

26. Regrets that in the Lisbon Treaty participatory democracy is not placed on the same plane as representative democracy. As the double legitimacy of origin in the creation of the European Union, by citizens and by States, is now limited to the single basis of States.

27. Emphasises that according to the Lisbon Treaty 'Not less than one million citizens who are nationals of a significant number of Member States may take the initiative of inviting the European Commission, within the framework of its powers, to submit any appropriate proposal on matters where citizens consider that a legal act of the Union is required for the purpose of implementing the Treaties.' Alongside this citizens' participation, Lisbon opens up the way for the participation of representative associations: "The institutions shall, by appropriate means, give citizens and representative associations the opportunity to make known and publicly exchange their views in all areas of Union action. The institutions shall maintain an open, transparent and regular dialogue with representative associations and civil society".

28. Draws attention to the fact that, while the Lisbon Treaty increases the opportunities of citizens' participation, the provisions for a "European citizens" initiative' are not satisfactory. For such an initiative to be crowned with success it must be followed by debates and formal decisions from the Commission and the Parliament. Experiences concerning the European initiative may open the way to referendums or popular votes of a mandatory nature.

29. Considers that formal changes in the rules of the democratic game will not eliminate the democratic malaise. It is also necessary to change the contents of politics and ensure that the social balance is respected as is already the case by several European Union programmes. The European states as well as supranational, intergovernmental and non-state organisations and players are called upon to regulate the effects of globalisation by taking guidance from the social and ecological market economy principle. This economic model is based on the Millennium Declaration and its development goals, the UN Global Pact, the relevant International Labour Organization conventions, the Inter-Parliamentary Union (IPU) Universal Declaration on Democracy, international pacts and the European Charter for Fundamental Rights, the European Convention for the Safeguard of Human Rights and Fundamental Freedoms, the European Social Charter emphasising the importance of free trade unions, multilateral agreements on the environment, and the OECD guiding principles for multinational enterprises.

"THE IRISH NO: A NEW POLITICAL CONTEXT IN EUROPE"

The Association:

30. a) Takes note of the negative result of the Irish referendum on the ratification of the Lisbon Treaty.

and Participatory Democracy

- b) Observes that this result confirms the persistent gap between the European institutions, citizens and public opinions.
- c) Estimates that in order to advance in European construction citizens must be involved more.
- d) Considers that the analysis of the Lisbon Treaty made by the Association of former Members of Parliament remains relevant in the present state of the Treaty ratification process.

THE PLANETARY APPROACH: GLOBALISING DEMOCRACY

The Association considers that:

31. We are probably at the end of a cycle that began in 1989 with the fall of the Berlin Wall. It was at that time that the market economy imposed itself on the whole planet alongside the development of new technologies. However, since then new major economic powers have appeared like China, India, Brazil and Russia. By its excesses, the international financial system is crossing a serious crisis and must be challenged, otherwise poverty will increase in the world and democracy will weaken or even disappear in some countries. On top of the financial crisis, a spectacular rise in the cost of raw materials is indeed having repercussions on the price of basic food commodities. Elected representatives have an obligation to take good note of the consequences of the approaches that have been adopted by major world institutions, especially support for agrifuels to the detriment of food crops of which the countries of the South have the greatest need.

32. This global crisis should lead parliaments to demand that the regulation of financial markets should be a priority of political and economic decision makers, that a new world agricultural policy should be introduced and that the new human rights –the right to food and right of access to drinking water– should be strengthened. Parliaments should also support the proposals recently made by the UN special rapporteur on the right to food so that economic and social rights are placed on a par with civil and political rights.

33. The globalisation of the economy must be accompanied by a globalisation of democracy in the spirit of the good practices guide on parliamentary democracy in the XXIst century drawn up by the Inter-Parliamentary Union (IPU). Parliaments must have the right to supervise the revisions of world governance in the pipeline. The Council of Europe Parliamentary Assembly has opened the way with the recommendations it sends the OECD and the EBRD after the presentation of their annual reports. The European Parliament and the national parliaments should have beforehand a right to review important international treaties (such as the WTO) ; a UN Parliamentary Assembly should be set in place.

34. Globalizing democracy encourages the European Union to open the door for citizens of all the European countries to participate more fully in democratic decision-making process in Europe, through the direct democracy mechanisms. The EU should continue to support candidate countries, potential candidate countries or countries with European aspirations, like Ukraine, in their efforts in realization of political, economic and social reforms, strengthening human rights and the rule of law.

Representative Democracy and Participatory Democracy

PROPOSALS

The Association of former Members of Parliament of the member states of the Council of Europe or the European Union proposes that:

I. Permanent forums be set in place in which would participate citizens, associations, universities with the support of the European Parliament, national parliaments, Associations of former Members of Parliament, and Economic and social councils.

II. The Charter of Fundamental Rights should form an arena where democratic participation and representative democracy should be exercised, including democratic control.

III. The Council of Europe Parliamentary Assembly should organise a major political and ethical debate on the consequences of the digital revolution on the exercise of democracy, in the spirit of its 1995 Symposium on electronic democracy.

IV. National parliaments should develop the principle of audits bringing together the representatives of civil society in the elaboration of bills and promoting the possibilities of recourse by citizens as regards the constitutionality of certain Acts, as well as access to institutional mediators at the national level and the European level.

V. National parliaments are engaging in dialogue with a view to elaborating bills aimed at allowing citizens to fully appraise issues at the local level by being guaranteed they will be previously informed as fully and objectively as possible on public or private projects and especially likely to affect the environment or health.

VI. The debates of the European Union Council of Ministers should be public when they concern a draft piece of legislation as has been the case at the European Parliament since its creation and at a time when the Council is considered as the second Chamber of the European Union.

VII. The European Parliament should go deeper into the idea of putting into practice the procedure of the simultaneous referendum on a European scale in relation with Treaties or decisive matters for the development of the European Union with the prior indispensable campaign of information to the citizen.

VIII. A specific follow-up of the provisions of the Lisbon Treaty on participatory democracy should be ensured by the competent parliamentary bodies at the European and national level.

IX. The strengthening of democracy within the Union should be facilitated by extending the powers of the European Parliament and of the EU Council as regards the legislative initiative over which the Commission has a monopoly; however, a really sufficient quorum should be reached.

X. The development of the EU should be accompanied by a better presentation of its policies and greater transparency. Citizens must be regularly informed on the decisions and votes of their MPs and government representatives.

Adopted on 18 October 2008

5ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Θέμα:

**Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία
και Συμμετοχική Δημοκρατία**

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Θέμα:

ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση τέως Βουλευτών των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της οποίας προεδρεύει ο κ. Camille Dimmer (Λουξεμβούργο), συνήλθε στις 17 και 18 Οκτωβρίου 2008 στην Αθήνα (κατόπιν προσκλήσεως της Ελληνικής Ενώσεως των τέως Βουλευτών – Ευρωβουλευτών), για την διεξαγωγή του 5ου Ευρωπαϊκού Συνεδρίου της, με θέμα την Αντιπροσωπευτική και Συμμετοχική Δημοκρατία.

Το Συνέδριο είχε την αμέριστη στήριξη του κ. Δ. Σιούφα, Προέδρου του Ελληνικού Κοινοβουλίου, ο οποίος έλαβε το λόγο και κήρυξε την έναρξη των εργασιών του.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκπροσωπήθηκε από την κα Ρόδη Κράτσα-Τσαγκαροπούλου, πρώτη Αντιπρόεδρό του. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης εκπροσωπήθηκε από τον κ. Αρ. Παυλίδη, Πρόεδρο της Ελληνικής αντιπροσωπείας στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Εισηγητής του Συνεδρίου ο κ. J. Chaumont (Γαλλία). Έστειλαν μηνύματα ο Πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς κ. Γ. Παπανδρέου και η Υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδος κα Ντόρα Μπακογιάννη.

Το Συνέδριο κατέληξε στην ομόφωνη έγκριση της Διακήρυξης των Αθηνών, της οποίας το πλήρες κείμενο θα δημοσιοποιηθεί τον Νοέμβριο στις Βρυξέλλες, στην έδρα της εκτελεστικής Επιτροπής των Ενώσεων τ. Βουλευτών και Ευρωβουλευτών.

ΔΗΛΩΣΗ

Η Ένωση τ. Βουλευτών-Ευρωβουλευτών των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

1. Ευχαριστεί την Ελληνική Ένωση για τη φιλοξενία του συνεδρίου μας στην Αθήνα, πόλη εξόχως συμβολική: κοιτίδα του δημοκρατικού ιδεώδους.

2. Χαιρετίζει ασμένως το γεγονός ότι η ιδέα της συμμετοχικής δημοκρατίας προσλαμβάνει νέα δυναμική, συμπληρώνοντας με τρόπο θετικό εκείνη της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας διά της παροχής στους πολίτες νέων πεδίων έκφρασης, προσαρμοσμένων στις ραγδαίες αλλαγές, οι οποίες συντελούνται στην κοινωνία της πληροφορίας και της επικοινωνίας.

3. Τονίζει ότι η συμμετοχική δημοκρατία συνιστά ωσαύτως μία πρόσθετη έγκυρη βάση δράσεων που αναλαμβάνουν τα Κοινοβούλια ώστε να συμβάλουν στη βελτίωση της διακυβέρνησης τόσο σε εθνικό και Ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, καλύπτοντας μεγάλο μέρος του υπαρκτού δημοκρατικού ελλείμματος.

4. Θυμίζει ότι η δημοκρατία βρίσκεται τώρα αντιμέτωπη με μείζονες προκλήσεις: την παγκοσμιοποίηση και το διεθνή χρηματοοικονομικό καπιταλισμό, τις κλιματικές αλλαγές, τη φτώχεια και την όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων που έχουν ως αποτέλεσμα να εκδηλώνονται ταραχές σε χώρες του Νότου, τις πανδημίες, τις δημογραφικές μεταβολές, τις νέες απειλές για την ασφάλεια εξ αιτίας της τρομοκρατίας, της επισφάλειας των ενεργειακών πηγών και του εύθραυστου χαρακτήρα ορισμένων κρατικών μορφωμάτων, καθώς και την ανάγκη συνεργασίας και διατράνωσης των αξιών μας σε διατλαντικό επίπεδο. Αυτές είναι οι προκλήσεις που οφείλουν να αντιμετωπίσουν κατά τον 21ο αιώνα η Ευρώπη και ο κόσμος ολόκληρος. Οι κορυφαίες αξίες των Ευρωπαϊκών Λαών είναι η δημοκρατία, η ελευθερία και η ειρήνη, η διαφορετικότητα και η ποικιλότητα, η ανεκτικότητα και η ανεξιθρησκεία, η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη, οι οποίες με κάθε τρόπο πρέπει να παραμείνουν αλώβητες.

5. Επισημαίνει ότι η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας πρέπει να συνοδεύεται από την παγκοσμιοποίηση της δημοκρατίας, της διαφάνειας, του αξιόπιστου ελέγχου και του κράτους δικαίου, αναγκαιότητες που κατέδειξε η πρόσφατη βαθειά κρίση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

6. Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ψηφίσθηκε ομόφωνα από τις συμμετέχουσες εθνικές Ενώσεις των τ. Βουλευτών – Ευρωβουλευτών.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η πρόταση της Ελληνικής αντιπροσωπείας διά του Προέδρου της κ. Κ. Πυλαρινού, για την αναγκαιότητα ίδρύσεως ενός θεσμικού-επιστημονικού Ινστιτούτου Δημοψηφισμάτων και Δημοσκοπήσεων έγινε ομόφωνα δεκτή από το 5ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο των Αθηνών και θα αποτελέσει η Ελληνική πρόταση κύριο αντικείμενο μελέτης των Ευρωπαϊκών Ενώσεων, τους αμέσως προσεχείς μήνες.

ΑΘΗΝΑ 20/10/08

ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ τ. ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ – ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

5ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο των Αθηνών

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ 5ου ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΤΩΝ Τ. ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ – ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (FP-AP):

- Το Συνέδριο συνήλθε την 17/18/19 Οκτωβρίου 2008. Συμμετείχαν οι Ενώσεις των τ. Βουλευτών-Ευρωβουλευτών των χωρών του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.
- Την έναρξη του Συνεδρίου κήρυξε ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων κ. Δημ. ΣΙΟΥΦΑΣ.
- Μηνύματα προς το Συνέδριο έστειλαν ο Πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς κ. Γ. Παπανδρέου και η Υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδος κα Ντόρα Μπακογιάννη.
- Το Συνέδριο χαιρέτισαν εκ μέρους του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Hans-Gert Pöttering και του Προέδρου του Συμβουλίου της Ευρώπης ο κ. Louis Maria Deputis οι εκπρόσωποί τους κα Ρόδη Κράτσα και κ. Αρ. Παυλίδης.
- Πρόεδρος του Συνεδρίου ο κ. Dimmer με (συμπρόεδρος ο κ. Κ. Πυλιανός, Πρόεδρος της Φιλοξενούσης Ενώσεως).
- Το Συνέδριο στήριξαν:

Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ

Ένωση τ. Βουλευτών-Ευρωβουλευτών 2008

Διεύθυνση: Καραγιώργη Σερβίας 2, 105 62 Πλ. Συντάγματος. Τηλ.: 210-3625683, 210-3625636. Φαξ: 210-3217164, E-mail: enosis@enosisve.gr

ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ
ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ-ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ ΤΕΩΣ